

Fuvarozó kisiparosok

Az idén várhatóan a múlt évinél lényegesen nagyobb részt vállalnak a kisiparosok a személy- és teherfuvarozásban, mivel január 1-jétől kedvezően változott a közúti szolgáltatásokról és közúti járművek üzemben tartásáról szóló jogszabály. Lehetővé vált, hogy a kisvállalkozók bekapcsolódjanak a külföldi fuvarozásba, az autóbusszal történő személyszállításba. A jogszabály már nem korlátozza, hogy a kisiparosok, vállalkozók hány személy- és tehergépkocsit üzemeltessenek. A Kisiparosok Országos Szervezetének véleménye szerint ugyanakkor számolni kell azzal is, hogy szigorodó szakmai követelmények miatt — a pályaalkalmassági és a helyismereti vizsgálat, a közlekedési ismeretek rendszeresebb számonkérése — sokan nem vállalkoznak a szolgáltatásra. A kisiparosok országos érdekvédelmi, érdekképviseleti szervezete már az elmúlt év végén megállapodott a Volán oktatási központjával, valamint a Kiosz oktatási központtal,

hogy közösen készítik fel a jelentkezőket, a gyakorló és leendő kisiparosok továbbképzésére tanfolyamokat szerveznek.

Az új jogszabály szerint az egynél több gépkocsit üzemeltető vállalkozó telephelyen köteles tárolni személy- vagy tehergépkocsiját, sőt tiznél több gépjármű esetén a megfelelő műszerezettségű telephely fenntartása is követelmény. Várhatóan ennek a feltételnek sok kisiparos nem képes eleget tenni. A Kiosz országos szervezete és a helyi, megyei érdekvédelmi szervezetek ezért együttműködési szerződést kívánnak kötni a fuvarozó vállalatokkal. Keresik azokat az állami gazdaságokat, tsz-eket is, melyek megfelelő telephellyel rendelkeznek, van szabad javító, szolgáltató kapacitásuk, díjazás ellenében vállalkoznak a gépkocsik, az autóbusszok rendszeres tárolása mellett a számlázást, a pénzforgalom lebonyolítását is. Az első ilyen típusú megállapodást a Szóvauttal hozták létre januárban.

Beiktatták az új minisztert

Németh Miklós, a Minisztertanács elnöke hétfőn a Közlekedési, Hírközlési és Építészügyi Minisztériumban beiktatta hivatalába Derzsi András minisztert. A beiktatáson jelen volt Iványi Pál, az MSZMP KB titkára, valamint Somogyi László és Urbán Lajos volt miniszterek. Németh Miklós ismertette a Minisztertanács határozatát arról, hogy a Közlekedési és Építészügyi és Városfejlesztési Minisztérium felmentett államtitkárai április 30-áig kormánybiztosi megbízatást kaptak. Feladatuk, hogy segítsék az új minisztérium szervezetének és működésének kialakítását. A megszünt két minisztérium miniszterhelyettesei — további intézkedésig — a jogutód szervezetnél meghatározott területen miniszterhelyettesi feladatkört látnak el.

A Minisztertanács elnöke hivatalosan is elköszönt a távozó két minisztertől. Elismeréssel szolt Urbán Lajos és Somogyi László tevékenységéről, akik a közeljövőben kapnak új, felelősségteljes megbízatást. (MTI)

Politikai kultúránkról

— Minek tulajdonítható, hogy az utóbbi időben a társadalom, a párttagság figyelmének középpontjába került a politikai kultúra kérdése?

— A társadalmi-politikai viszonyok radikális változásának mai időszaka véleményem szerint az 1945 utáni vagy az 1956–57-et követő évekhez hasonlítható, amikor a korábbi időszak politikai nézeteivel, gyakorlatával és kultúrájával kellett gyökeresen szakítani. Rézszei vagyunk egy új egyesülési, gyűlekezési törvény kialakításának, a különböző önszerveződések gyarapodó megjelenésének, napirenden van az új alkotmány kidolgozása, a választási rendszer, a kormány feladatkörének és szerepének módosítása, és még sorolhatnám a változás különböző állomásait. Azt viszont látni kell, hogy a változások először mindig a kulturális, társadalomtudományi szférában jelennek meg, és aztán tolnak át a politika területére. A változások jellemzője, hogy azok a demokrácia szélesedése, a politikai pluralizmus irányába mutatnak, ami az egyénektől egészen más politikai kultúrát igényel, mint amit az elmúlt évtizedek során gyakoroltunk.

Felnőtt egy új generáció, amelynek mások a történelmi tapasztalatai, más politikai értékei vannak, mint az előző korosztálynak. Erre lehet példa akár a KISZ körül zajló viták, akár más ifjúsági szerveződések — Fidesz, Unió, Demokratikus Szocializmusért, TDDSZ stb. Az új generáció másfajta politikai kultúrával rendelkezik. Ebből, illetve a társadalmi környezet megváltozásából, következik, hogy az idősebbeknek is szakítaniuk kell a korábbi megszokottá vált politikai kultúrával.

Napjainkban az is tapasztalható, hogy egyes hagyományos szervezetek — például leginkább a KISZ, a szakszervezetek — tartalmi munkájukat tekintve „kimerültek”, s az ott résztvevők nem látják a politikai cselekvés értelmét. Így nem is akartak a korábbi módon szervezeten belül politizálni. Az aktivitás hiányának alapvető oka nem az egyén felkészültsége, nézeteinek alapvető változása volt, hanem többnyire a szervezet bürokratizálódása, szervezetszűkenysége.

Azok az egyének, akiket ezzel mintegy távol tartottunk az aktív politizálástól, most a nyíltság, a demokratizálódás szélesedésével helyet találnak a különböző mozgalmakban, politikai cél-

Beszélgetés Tóth Istvánnal, az MSZMP Politikai Főiskolája tanszékvezetőjével

zatu egyesületekben, például a Demokrata Fórumban, a TDDSZ-ben, a Bajcsy-Zsilinszky, a Veres Péter vagy más társaságokban.

— Egyáltalán mit takar a politikai kultúra fogalma?

— A politikai tevékenységnek az a módja, amely a társadalom politikai rendszerében, mint egyéni — vagy csoportos — magatartásforma jelenik meg. Magában foglalja a politikai rendszer működésével kapcsolatos szubjektív elemeket, a politikai, jogi, erkölcsi ismereteket, megítéléseket, normákat, hagyományokat, az egyén politikai aktivitását, a műveltség, a tudás meglevő szintjét. Utóbbi nem egyszerűen iskolázottságot jelent, mivel a politikai kultúrában az érzelmi beállítottság, a történelmi meghatározottság, a csoport-, réteg- és osztályérdek, tehát a körülvevő környezet is megjelenik.

A politikai kultúra értékelése, egyes elemeinek megítélése koronként változó. De a társadalmi fejlődéssel párhuzamosan fejlődik a politikai kultúra is.

— Az új értékek, magatartásminták kialakulása nem egyik napról a másikra megy, és nem zajlik viták, ideológiák, politikai küzdelmek nélkül. Vitakultúránk mennyire teszi az egyént alkalmassá a változásokban való részvételre?

— A párbeszéd, mint társadalmi érintkezési forma, napjaink politikai viszonyai között, szinte létkérdéssé vált. Ez természetesen azt is feltételezi, hogy a párbeszéd résztvevői partnernek fogadják el egymást. A kölcsönösség elve, a tolerancia, az értelmes kompromisszumokra való készség a politikai élet velejárója kell, hogy legyen.

A viták másik szükségszerű követelménye a kompromisszumra, a kölcsönös megegyezésre való hajlam. Korábban sajnos a kompromisszum kifejezés — hazánkban, és más marxista gyakorlatban is — valamiféle pejoratív, negatív kifejezést takart, aminek szem előtt tartásával elvetettük az ésszerű, szükségszerű kompromisszumot is. Egyre nyilvánvalóbb ma már, hogy csak a kulturált vita, a reális politikai értékelés teremtheti meg az ország kibontakozása érdekében való társadalmi méretű, új stílusú együttműködést.

— Napjainkban az alaku-

ló, formálódó közélet milyen új értékeket kíván?

A politikai kultúra szempontjából a környezet, a demokratizálódás, a nyíltság, a sokszínűség nagyon fontos. Változik a társadalmi vélemény, például a szocialista demokráciáról, a pártegységről, vagy azon belül a platformszabadságról is.

Korábbi időszakot elemezve a szociológusok azt is tapasztalták, hogy nálunk a szabadság, egyenlőség eszméje — más polgári demokratikus államok kultúrájához viszonyítva — kisebb értékkel bírt, mint a nyugalom, a jólét, a biztonság. Ez nyilvánvalóan összefüggésben volt az 1956-ot követő konszolidációs politikával, amikor éppen ezek az értékek kerültek előtérbe, így a politikai vezetés is a tartóssításukra helyezte a hangsúlyt — még akkor is, amikor az gazdaságilag nem volt alátámasztva.

A politikai rendszer megújításával, a demokrácia, a véleménynyilvánítás és cselekvési szabadság szélesedésével párhuzamosan fejlődik a politikai kultúra is.

— Az új értékek, magatartásminták kialakulása nem egyik napról a másikra megy, és nem zajlik viták, ideológiák, politikai küzdelmek nélkül. Vitakultúránk mennyire teszi az egyént alkalmassá a változásokban való részvételre?

— A párbeszéd, mint társadalmi érintkezési forma, napjaink politikai viszonyai között, szinte létkérdéssé vált. Ez természetesen azt is feltételezi, hogy a párbeszéd résztvevői partnernek fogadják el egymást. A kölcsönösség elve, a tolerancia, az értelmes kompromisszumokra való készség a politikai élet velejárója kell, hogy legyen.

A viták másik szükségszerű követelménye a kompromisszumra, a kölcsönös megegyezésre való hajlam. Korábban sajnos a kompromisszum kifejezés — hazánkban, és más marxista gyakorlatban is — valamiféle pejoratív, negatív kifejezést takart, aminek szem előtt tartásával elvetettük az ésszerű, szükségszerű kompromisszumot is. Egyre nyilvánvalóbb ma már, hogy csak a kulturált vita, a reális politikai értékelés teremtheti meg az ország kibontakozása érdekében való társadalmi méretű, új stílusú együttműködést.

Pusztay Sándor

Kft. a Cserepes soron

Hol vannak már azok az idők, mikor a bolhapiac még a Szent István téren volt? ... Tavaly július végétől a Cserepes soron üzemel a kirakodóvásár, melynek azért keresett új helyet a városi tanács, mert a tér környéki lakosság erősen sérelmezte, hogy a lengyel és egyéb külföldi árusok a piacon kempingeznek, szállást kéregetnek, a téren sütnék-főznek.

A tanács kereskedelmi és termelési osztályának az volt az álláspontja, hogy — ha már ügyis — más helyre kerül a piac — normális feltételek közt üzemeljen, emberhez méltó körülmények között adják-vegyék a különféle portékákat az emberek. Tervbe vette hát a tanács a tér leaszfaltozását, standbiztosítást, a csatornázást, és még sok egyebet is. Kiderült azonban: a piac forgalma a vártnál jóval nagyobb, az a gondolat tehát, hogy üzemelés közben folytatódhat a kiépítés — füstbe ment. Ráadásul nem volt elég a pénz sem. A piac átalakításához, kiépítéséhez ugyanis kft. alakítása, tőkés társak jelentkezése is kellett volna, de a tőkés társak valamilyen oknál fogva nem jelentkeztek. Pedig csak az ó hatékony közreműködésükkel lehetett volna elvégezni az általános átalakítást, azaz a bekerítést, kibetonozást, csatornázást, vízbevezetést, egybeket.

Mindezek — meg persze, korszerű standok — híján az árusok a pusztá földön, újságpapíron, törülközőkön kuporogtak, nyári napban, téli szélben, harmatban, s ha hull a hó. A területet száraz időben por, egyébként pedig sár borította, a láb-szártörést elősegítő közzuzalékon kívül. Nem volt megoldott a parkolás sem, az időnként szükséges evés-ivásról nem is beszélve. Csak a szentséglelés volt megoldott.

Ez jellemzi a helyzetet a mai napig. De már nem kell túl sokáig várakozni a vásárlóknak, eladóknak: tegnap, hétfőn aláírták a régen várt kft. megalakításáról szóló okiratot. A társulásnak tíz tagja van: a városi tanács, a zöldért, az ipari vásár és piaciigazgatóság, az Üllés és Vidéke Takarékszövetkezet, a Szőreg és Vidéke Takarékszövetkezet, a Zsombói Gyümölcsös Mezőgazdasági Szakszövetkezet, a Szegedi Bördísműipari Szövetkezet, a vízmű-

vállalat, az Új Élet Tsz és a Kohósalak Gmk.

A rendelkezésre álló törzstőke — amint ezt Csonka Miklós, a tanács kereskedelmi és termelési osztályának vezetője a sajtótájékoztató elmondta — 16 millió 170 ezer forint. Ebből bizvást neki lehet kezdeni a munkálatoknak —, amelyek nemcsak a bolhapiac kiépítését, de a használtautó-piac és a nagybani piac kialakítását magukba foglalják. Az akcióba egyébként a magántőke is bekapcsolódhat; az erre vonatkozó igényeket Adam Sándornak, az ideiglenes ügyvezető igazgatónak kell jelezni, mely után a társulás dönt, hogy ki, milyen profillal, milyen feltételekkel vehet részt a munkákban.

S hogy a tényleges helyzet mikorra mutat javulást? Március végére — várhatóan — sikerül rendezni az állapotokat, a teret aszfalttal borítani, megoldják a vízellátást, csatornázást, beszerzik az asztalokat. Följavitják a parkolás lehetőségét is, eleget tesznek a környezetvédelmi szempontoknak, amely alatt mindenképp nagyméretű takarítás értendő, s a folyóvíz lefolyását meggyújtató elhelyezése. Emellett az élelmiszer-kereskedelem tisztasági feltételeit is biztosítani tervezik. — A munkálatok közül az Új Élet Termelőszövetkezet lakikonyha építését vállalta magára, a vízművek a beruházás általános teendőit végzi el, a Kohósalak Gmk pedig földet egyenget, talajt tömörít, s általában segítséget nyújt a kivitelezésben. A kft. terveiben olcsó kategóriájú szálloda, illetve autós bevásárlóközpont is szerepel. S ha már szóba került a közlekedés: szintén a helyi javítását szolgálja, ha a két közlekedési vállalat sú-

rúbben indítana járatokat a vásártér felé.

És mi lesz a külföldi árusokkal, engedélyezik működésüket, vagy sem? E téren a belügyi, a kereskedelmi és a Pénzügyminisztériumnak kellene egyértelmű állást foglalni. Bizonyára célravezető lenne, s a lakosság igényét szolgálná, ha elismernék árusításuk jelenlegi hiánypótló szerepét, és — amennyiben megjelenésükkel nem jár együtt valutasítás —, lehetőség nyílna legális működésükre, megfelelő keretek között.

Farkas Csaba

Javul az autóalkatrész-ellátás

Évek óta egy helyben topog az autóalkatrész-ellátás, számottevő javulás az idén sem várható. A hiány csökkentése érdekében újabban a kereskedelem konszignációs raktárak létesítését szorgalmazza, valamint a hazai alkatrészgártás fejlesztését támogatja — tájékoztatták a Kereskedelmi Minisztériumban az MTI munkatársait.

Az illetékesek elmondták: a szocialista országokból származó gépkocsik alkatrészeinek importját — ezek az autók teszik ki a hazai kocspark zömét — egy évre előre, államközi szerződésekben rögzítik. Bár a legtöbb partner bizonyítja, hogy szinte teljes egészében teljesítette a szerződésben foglalt kötelezettségeket, már 1 százalékos elmaradás is igen nagy gondokat okozhat. Például, ha egy-egy típushoz nem érkezik a karosszéria elemek legsérülékenyebb része, a homlokmez, vagy akár a lámpatest. Annak, hogy a szocialista országokban a gépkoc-

szikhoz nem gyártanak minden alkatrészből kellő mennyiséget, alapvetően az az oka, hogy ez nem kifizetődő számukra. S mivel nemcsak az alkatrészekből, a személygépkocsikból is hiány van, nem is érdekük a gyártóknak az utánpótlás. Inkább a kocsigyártást igyekeznek bővíteni a tervteljesítés érdekében. Mivel az alkatrészekben is jelentős a tőkés devizahányad, így ezzel is valamennyi szocialista országban igyekeznek takarékoskodni.

Az alkatrészellátás javításának egyik módja a konszignációs raktárak létrehozása. Néhány ilyen már működik is. Két éve szolgálja ki az autósokat a Dacia-alkatrészek raktára, s bár továbbra is vannak problémák az utánpótlással, már érezhető a javulás. Tárgyalásokat kezdtek hasonló alkatrésztárakkal létesítéséről a többi szocialista partnerrel, a szovjet, lengyel és csehszlovák autógyárakkal. Ez a magyar au-

tósok számára kedvező, mert így elvileg azonnal megkaphatják a szükséges alkatrészt, a partnereknek azonban már korántsem ilyen előnyös az üzlet, hiszen őket terheli a készlet értéke. (A Magyarországon futó tőkés importból származó szinte valamennyi személygépkocsizhoz már évek óta konszignációs raktárakból szállítják az alkatrészt, fennakadás nincs is.)

Az alkatrészellátás javítását szolgálja a hazai gyártás megszervezése. Erre már történtek sikeres kezdeményezések. Főleg kisebb vállalatok és szövetkezetek kapcsolódtak be az alkatrészek előállításába, több cég az Autóker, illetve a Kereskedelmi Minisztérium „Vevők vagyunk, gyártót keressünk” akcióinak eredményeként. A hazai gyártás részaránya az ellátásban még mindig nem jelentős, mert sem a kisebb, sem a nagyobb cégeknek nem kifizetődő az alkatrészelőállítás.

Kutatóintézeti sikerek

Az utóbbi idők legeredményesebb esztendőjét zárta a veszprémi Nehézvegyipari Kutatóintézet, rekord árbevételt és az előző évi nyereség többszörösét könyvelhették el. Mindez annak is köszönhető, hogy szellemi termékeikre, a kutatásra külföldi piacokat is kerestek. NDK-beli, NSZK-beli és svájci partnerek megrendelésére például gyógyszertoxikológiai vizsgálatokra vállalkoztak. Nevifosz nevű új növényvédő szerük értékesítési jogát eladták egy japán cégnek.

A kimagasló eredményeket azonban csak nagy erőfeszítéssel és kompromisszumok árán tudták elérni. Vállalkozásaik feltételeit több esetben is a kényszer diktálta. Így például el kellett fogadniuk, hogy ha külföldi megbízások kutatás közben szabadalmaztatható eljárás születik, annak tulajdonjogát is osztaniuk kell a megrendelővel.